

VÉDELEM A CSERESZNYÉNEK

A cseresznye vagy vadcsesznye alapfajként hazánk erdeiben előforduló elegyfa.

Ebből arra következtethetünk, hogy nálunk is életképes, jól bírja a magyarországi viszonyokat, elfogadhatóan együtt tud élni a károsítóival. Az erdőben növekvő cseresznyefák termése azonban általában kicsi, ízük fanyar és viszonylag későn, nyár derekán érnek. Fogasztani a nemesített fajtákat szoktuk, melyek nagyobb, lédús és édes termést adnak, de általában kényesebbek, érzékenyebbek.

A cseresznye (*Prunus cerasus* syn. *Cerasus avium*) szakkönyvekben leírt növényvédelme elsősorban az üzemi termesztésre vonatkozik. Ebben az esetben a kémiai eljárások kapják a legnagyobb hangsúlyt, akár hat-hét permetezést is alkalmaznak évente. A fajt azonban előszeretettel ültetjük házikertekbe is.

Válasszunk jól és metsszünk

A tavaszi virágzás nagyon látványos, hiszen még ha nem is csodálhatjuk egy-két hétnél tovább, a virágok bősége kárpótol a rövid ideig tartó díszértékért. Kiváló árnyékkadó fa, szoliter állásba telepítve sudaras koronája kezdetben kúpos, később ella-

posodó, gömbölyded formát vesz föl. Törzse egyenes, szép, ezüstösszürke. A korai nyári, piros termése mellett az őszi lomb-színeződése is élénk színfoltot képez a kertben, talaj és fajta függvényében levelei sárgára, rózsaszínűre vagy vörösesbarnára színeződnek.

A cseresznye növényvédelme már a fajtaválasztással kezdődik. A korai érésű fajták kevésbé érzékenyek a cseresznyelégycsopót okozó károsítására (ilyen például a *Bigarreau Burlat*), a hazai tájfajták pedig általánosan ellenállóbbak a károsítókkal szemben. Jó példa erre a *Szomolyai fekete*, ami szinte permetezés nélkül is termesztendő fajta.

Tavasszal, rügypattanás előtt a cseresznyefákat meg kell metszeni. A fiatal növények alakítása során ágemeletes koronát próbáljunk kialakítani. A törzsmagasság akkora legyen, hogy fűnyíróval el lehessen a lom-

CSERESZNYÉZZÜNK EGY TÁLBÓL

Fontos tény, hogy a nálunk honos fajok sokféle állatnak szolgálnak táplálékkul, élőhelyül. A cseresznyefák tipikusan azok közé a kerti növények közé tartoznak, amiken rengeteg élőlényel találkozunk, kezdve a fátyolkáktól, a feketerigókön keresztül egészen akár a nyestekig. Ők régebb óta élnek itt, mint mi, és bőven jut hely nekik is a kertekben, úgyhogy ne irigykedjünk. Hagy jusson pár szem a cseresznyelégycsopót, a seregélyeknek vagy a hernyóknak, a fa tetejét mi úgyis alig-alig érzük el, nyugodtan cseresznyézzünk egy tálból kertünk mindenféle lakójával.

bozat alatt menni, de az alsó ágakat még kényelmesen érzük el, mert kevés jobb élmény van, mint a földön állva kóstolgatni az érő gyümölcsöket. A vesszők csúcsát csípjük vissza, de ne erősen, elegendő a felső néhány centimétert visszavágni egy megfelelő irányba álló rügyre. Ezáltal a korona dúsabb lesz. A cseresznye a termését bokrétás termőnyársakon hozza, ezek képződését is serkenti a mérsékelt, de rendszeres tavaszi visszavágás. A vezérvesszőt is vissza kell csípni, és ha konkurenciái lennének, azokat könyörtelenül távolítsuk el. Így elejét vehetjük a széthasadásra hajlamos, ikersudaras koronáknak.

Gyógyítsuk a sebeket

Idősebb fáknál csak az elhalt, sérült ágrészeket kell évente levágni, illetve szükség lehet a déli oldal besűrűsödött koronarészeinek ritkítására is. A cseresznye közepes élettartamú növény, általában 60-80 évig él. Kifejezetten érzékeny a sebfelületeken bejutó fertőzésekre, ezért vastagabb ágakat, főleg idősebb korban már ne vágjunk le róla. Ha mégis erre kerülne sor, akkor minden esetben lehasadás nélkül, roncsolásmentesen távolítsuk el az ágat, és feltétlenül kezeljük le a sebeket erre a célra szánt anyagokkal. A sebkezelést érdemes akár évente megismételni. A virágokon keresztül fertőző gombák gyakran okoznak elhalásokat. A száraz vesszőket, ágrészeket ezért minél hamarabb, akár már a nyári zöldmetszéssel távolítsuk el. Ha a fa nagyon mézgásodna, érdemes akár termésérésben is metszeni, ezzel elejét vehetjük a tápanyagtorlódásnak, keringési zavaroknak betudható mézgakiválásnak. Az előző év összeszáradt gyümölcsmúmiáit is mindenképpen távolítsuk el, mert ezek a fertőzések gócpontjai.

A tetvekre azonnal csapjunk le

Metszés és sebkezelés után következzen a lemosó permetezés. A réz- és olajtartalmú szerekkel rengeteg károsító korai fertőzését lehet mérsékelni. A réz elpusztítja a gombákat, baktériumokat, fertőtleníti. Akár a friss metszlapokra is fújhatjuk a vegyszert, fertőtlenítő, gombaölő hatását itt is kifejti. Az olaj rövid ideig bevonatot képez a fákon, és az oxigéntől elzárva sok kártevő áttelelő tojása elpusztul. Ezzel lehetséges például a fekete cseresznye-levéltetű (*Myzus cerasi*) tojásait gyéríteni, pusztítani. Lényeges, hogy a lemosó permetezést nagy cseppekkel, bőséges lémenyiséggel végezzük. Az egész fát, a törzset, a korona vastagabb ágait is borítsa be a permetlé, mert a kezelés csak így lesz hatékony.

A roncsolásmentes, szakszerűen kezelt sebek elejét veszik a sebpazirta monilínia és a korhadást okozó taplógombák fertőzésének

Virágzás során a monilíniás (*Monilinia sp.*) fertőzések támadhatnak. Ezzel a gombával szemben a fajták érzékenysége eltérő, de általánosságban itt is elmondható, hogy a hazai tájfajták az életképesebbek. Bár lehetséges gombaölő szerekkel kezelni a vi-

hangyafajok, amik széthurcolják a lárvákat, sőt megvédik őket a természetes elleneségeiktől is. Jelentőségük, hatékonyságuk nagyobb, mint gondolnánk. A fa törzsén menetelő hangyák ösvénye biztos jele annak, hogy egy boly védelmébe vette a fát és a rajta élő tetveket. A tetvek és a hangyák ellen is hatékonyan lehet permetezni a lombot, de egyszerűbb, ökológikusabb módszerekkel is harcolhatunk. Keressük meg a hangyák fészket és iktassuk ki.

Mindemellett rendszeresen nézzük át a fát, és csipkedjük le a tetvekkel fertőzött leveleket, hajtásvégeket. Ehhez nagy segítséget jelent egy hosszú nyelvű metszőolló (közkeletű nevén egy „zsráf”), amivel az ágak vége, a magasabb koronarészek is megtisztíthatók. Ne várjuk meg, míg minden ág min-

A HANGYÁK ÉS AZ ÁLLÓHÁBORÚ

Az erdőben, természetes ökoszisztémákban a hangyáknak óriási jelentőségük van, de a kertekben nem túl szívesen látott vendégek. Az ismételt rovarölő szeres permetezés, a forró víz, a hangyacsapda, a bolyok örökös széttúrása, a fatörzsön húzódó ösvények hernyófogó övvel, vagy be nem száradó olajokkal történő keresztezése mind-mind olyan módszerek, amik hatékonyan bevethetők. Ám a hangyák mindent túlélő, hihetetlenül kitartó kis élőlények, úgyhogy érdemes állóháborúra berendezkedni.

FOTÓ: KASZAB LÁSZLÓ, PIXABAY

A levéltetveket a hangyák széthurcolják a fán és megvédik a természetes ragadozóktól, ezzel jelentősen hozzájárulnak a felszaporodásukhoz

rágzó fákat, de környezetkímélőbb az agrotechnikai védekezés, mikor is a fertőzés hatására elhervadó vesszőrészeket azonnal visszavágjuk. A nyeseidet ne hagyjuk a fa alatt, hanem semmisítsük meg.

Virágzás után, a levelek kifejlődése során két gyakori kártevő is veszélyezteti a fáinkat. Az egyik a levéltetű, ami szinte minden évben és minden fán megjelenik. A cseresznyének saját, külön bejáratú tetűfaja van, ami a rügyek közelében, a vesszők végén telel át tojás formájában. A kikelő ősanyák a fiatal levelekre vándorolnak, ott szívogatnak, miközben szűznemzéssel szaporodnak. Tüneteik messziről látszódnak, mert a károsított levelek a főér mentén összepöndörödnék, és egy úgynevezett tetűfészkek jön létre, aminek védelmében a károsító vidáman fejlődhet. A tetveket a fákon előszeretettel látogatják

den hajtásvége tetűfészkekben végződik, hanem legyünk résen, és azonnal csapjunk le már az első fertőzésekre.

Ejtsük csapdába a cseresznyelegegyeket

A tavasz másik jellegzetes kártevője a cseresznyelegegy. Ennek lárvája okozza a termés kukacosodását, úgyhogy jelentősége nagy, fel kell készülnünk az ellene való védekezésre. Manapság már két fajjal is találkozhatunk. Van egy régóta károsító, általánosan ismert európai cseresznyelegegyünk (*Rhagoletis cerasi*), de elterjedt egy amerikai származású, behurcolt légyfaj (*Rhagoletis cingulata*) is. Ez utóbbi nagyobb károkat okozhat, mert egy termésbe több tojást is tesz, és a cseresznye érése után más fajokat

is megtámadhat. A cseresznyelégység a talajban telel, és a tavaszi felmelegedés hatására bújnak elő a rovarok a földből. Az európai faj korábban, április végén, május elején, az amerikai pedig később, júniustól jelenik meg. Hatékony védekezés emiatt például az is, ha a fa csurgója alatt fóliával letakarjuk a talajfelszínt, de ez csak ott valósulhat meg, ahol nincs füvesítve a fatányér. Ha a vegyszeres permetezés mellett döntünk, a fa alatt a földre is fújjunk ki permetezőszert.

kül csökkenthető a számuk. A rajzás időpontja általában május első napjaiban van, amikor a termések zöldborsó nagyságúak. A cseresznyelégység melegkedvelő faj, ezért a korona napsütötte, déli oldalán, a fák felső harmadában gyülekezik, a ragacslapokat is ide kell kihelyezni. A csapdák közvetlen közelében kicsit vágjuk vissza a hajtásokat, hogy a levelek ne ragadjanak rá a ragacsos felületre, és a koronapalást külső részén, egy-egy ág végén rögzítsük a csapdákat.

nagyjából két, jól elhelyezett csapdával megvédhető, mert körülbelül 10-20 napig is működik egy-egy ragacslap. A virágzás utáni természkötődést követő időszakban kell a ragacslapokat rögzíteni.

A tökéletes termésért

Az érő termést rothadást okozó gombák veszélyeztetik, ezek közül leggyakoribb a monília (*Monilinia sp.*), ami a gyümölcshús barnás elszíneződését okozza, és különböző elrendezésben fehéres, szürke vagy barnás spóratelepek is megjelennek a foltokon. Az ilyen cseresznye elveszíti élvezeti értékét, eladhatatlan, fogyasztásra nem alkalmas. A gombák gyakran a felrepedt gyümölcshúson vagy jégverés okozta sérüléseken keresztül fertőznek, kedvelik a párás meleget. Ilyenkor már nem szerencsés permetezni, ezért érdemes odafigyelni arra, hogy a metszéssel jól átszellőző koronát alakítsunk ki, és a szüret időpontjával próbáljuk megelőzni a fertőzéseket. Kézi szüret esetén mindig szedjük le és semmisítsük meg a fertőzött gyümölcsöket is, hogy a gomba ne terjedhessen tovább. A mielőbbi felhasználás, fogyasztás is elejét veheti a monília terjedésének.

Kaszab László

A védekezésbe a természet is besegít: a katicák a petéiket a tetűfészkek közelébe helyezik el, majd a kikelő lárvák és a kifejlett rovarok is rengeteg levéltetűt fogyasztanak, hacsak a hangyák el nem űzik őket

A mérgek helyett házikertekben adódik egy alternatív megoldás: a ragacslapok, feromoncsapdák alkalmazása. A cseresznyelégység ellen sárga színű, ragadós felszínű lapokat kell a fára kihelyezni, amire a rovarok ráragadnak, elpusztulnak, így permetszerek nélkül

A ragacslapok a hatékonyságukat elsősorban a csalétekként rögzített illatanyagoknak (feromonoknak) köszönhetik. Lényeges, hogy jó szorosan kerüljenek rögzítésre, mert a nagy felületű lapokat a viharos szél könnyen letépi, elsodorja. Egy nagyobb fa

DIGITALSTAND

OLVASSA A KERTBARÁT MAGAZIN DIGITÁLIS VÁLTOZATÁT!

Nem kell tárolni, virtuális könyvespolcán bármikor elérni

- Ajándékba is vásárolható
- Kiadványát több eszközön is elérheti
- Pár kattintással azonnal olvasható, előfizethető

WWW.DIGITALSTAND.HU/KERTBARATMAGAZIN